



EDITORIAL

Pakusgon an NDF para ha rebolusyunaryo nga pakig-away kontra ha larang nga diktadura ni Duterte

GINSELEBRAR HAN KATAWHAN Pilipino an ika-47 nga anibersaryo han National Democratic Front of the Philippines hadton Abril 24. Gintukod an NDFP usa katuig kahuman igdeklara ni Ferdinand Marcos an balaud militar. Nagin yawe an NDFP ha pagpakusog han rebolusyunaryo nga pakig-away kahuman ma-pwersa an mga organisasyon masa nga gumios hin sikreto ngan an iba pa nga nakontra ha rehimen. Utro nga nabuhi an demokratiko nga kagiusan masa nga nagin kaparte han nasyunal nga kagiusan agud patalsikon hi Marcos.

Labaw nga nagigin mahinungdanon yana an NDFP samtang ginsisingabot han tiraniko nga hi Duterte an krisis han Covid-19 para ha iya diktaduryal nga katuyuanan. Klaro nga inutil gud an iya gubyerno nga pugngan an pagsamwak han Covid-19. Waray sadang nga medikal nga baton pinaagi han hiluagan nga *screening* ngan pag-eksamen, pag-aandam ngan mobilisasyon han mga trabahador pankalibsugan upod an sadang nga pagparok han pamproteksyon

nga higamit, ngan pagpadamo hin mga pasilidad para ha *quarantine*. Ginbabasol hini an katawhan para ha kalugaringon nga mga kapalpak ngan nag-iimplementar han mga madarahug nga pitad ha ngaran han "kaayusan ngan disiplina."

An dunot nga sistema nga bagakolonyal ngan bagapyudal an hinungdan kun kay ano waray mapugngan han rehimen Duterte an pagsamwak han Covid-19. Makukurian an rehimen nga pugngan an dugang nga panlasurbo hini. Kundi klaro nga poyde gamiton ni Duterte an krisis agud ig-imponer an kamot-nga-puthaw nga paghahadi ha katawhan.

Waray na mas maupay nga pamaagi ha pag-atubang ha Covid-19 kundi pakusgon an pakigbisog han katawhan agud tipahan an larang han rehimen Duterte para ha balaud militar ngan idemanda an mga makakatawhan ngan demokratiko nga solusyon. Kinahanglan prinsipal nga sumarig ha pagkaurusa ngan pagburubligay han katawhan.

NDF-EV, nanawagan nga buhian an mga priso pulitikal

GINSUSUPORTAHAN HAN NATIONAL Democratic Front-Eastern Visayas an panawagan han United Nations ngan iba pa nga makatawo nga organisasyon nga buhian an mga priso tungod ha hulga han sakit nga Covid-19. Pag-abuyon ini ha panawagan han iba nga organisasyon nga buhian an mga lagas, masakit ngan mga priso pulitikal.

Sigon ha NDF-EV, tungod kay suso, kulang ha sanitasyon, ngan diri nakakahatag han sadang nga nutrisyon ngan atensyon medikal, bulnerable an mga priso ha Eastern Visayas ha panlasurbo han pandemya nga Covid-19.

Dugang hini, mayda 28 nga priso pulitikal ha Eastern Visayas ngan 13 nga iba pa nga nakapriso ha gawas han rehiyon. Labot ha talapas ini ha doktrina nga Hernandez kun diin diri poyde magpriso han tawo basar ha iya pampulitika nga katinodog, hinimu-himo nga kaso la an ginsalawad han pulis ngan militar kontra ha ira. Sugad an kamutangan han lima nga aktibista nga ginpriso ha Tacloban City hadton Pebrero, diin tulo an nakapriso pa tubtub yana. ■

Pagbatunon hi Duterte tungod ha pagsamwak han Covid-19, ngan para ha iba niya nga krimen han panalapas ha tawhanon nga katungod, kurapsyon ngan pagtraydor. Ha pagpakusog han mga rebolusyunaryo nga organisasyon masa ngan iba pa nga progresibo ngan positibo nga pwersa, labaw nga magkukusog an rebolusyunaryo nga pakig-away nga gintataglawas han NDFP ha pag-ato ngan pagpatalsik ha rehimen Duterte ha tidaraon. ■

Bayanihan Act, rason para ha pan-gigipit ngan panmuypoy

DIRI MAMENOS HA 119,000 katawo an gindakop han Philippine National Police (PNP) tungod ha pagtalapas ha RA 11469 o Bayanihan to Heal As One Act tikang Marso 17 tubtub Abril 17. Subay hini nga balaud, ginhatagan an gubyrno ni Duterte han dugang nga gahum agud sadang nga mabaton an krisis han Covid-19. Kalakip hini an pagpatok han magbug-at nga sirot ha mga natalapas ha *lockdown* ngan mga nagpapasamwak han "buwa nga balita" kontra ha gubyrno.

Para ha PNP/AFP ngan ha rehimen Duterte, puros mga suruhayon ngan mga diri nakakasabot an mga natalapas ha nasering nga balaud. Kinahanglan kuno hira "pusilon tubtub mamatay," sigon kan Duterte. Ginbabansagan naman nga "buwa nga balita" an mga sumat ha *internet* hiunong ha mga pagpalya ngan ura-ura kamalangan nga pagresponde han gubyrno ha krisis.

Pangabuso ha tsekpyont

Kalakip ha mga nabiktima subay ha Bayanihan Act hi Junie Pianar, nga inagi ha usa nga tsekpyont han PNP ha bungto han Nasipit, Agusan del Norte. Nagbulaw kuno hi Pianar sanglit ginpusil hiya han nakabantay nga pulis. Ha tsekpyont liwat ginpatay han kapulisan an retirado nga sundalo nga hi Cpl. Winston Ragos ha Quezon City hadton Abril 21. Ginpapauli na kuno han mga pulis hi Ragos tungod kay natalapas hiya ha *lockdown*. Hin dumiri ini, nangalas an mga pulis ngan duha kabises nga ginpusil hi Ragos ha tiyan. Sigon ha mga sumat, mayda sakit ha hunahuna an ginpatay nga sundalo.

Naireport liwat an iba pa nga kaso han panharas ha kababayin-an, pangastigo ha usa nga mayda kapansanan ha Bataan, pwersado nga pagpaharok ngan malaw-ay nga pagpasayaw ha mga mayda pinili nga tawua (bayot) ha Pampanga, ngan pagpriso ha kurungan han ayam ha Laguna. Waray sarit naman nga ginsakob han mga pulis an usa nga *condominium* ha Taguig City ngan ira ginpanmuyayaw an mga residente.

Ha mga gin-aakusaran nga natalapas ha Bayanihan Act, damo ha ira an nawarayan han pakabuhi durot

han *lockdown* sugad han mga manininda, *construction worker* o drayber han mga pampubliko nga sarakyan. Tungod kay waray kwarta pamalit han pagkaon o kulang an nakarawat nga bulig tikang ha gubyrno, ginpili nira nga makigbubkuray ha mga tsekpyont agud mamiling han pakabuhi o makakuha han pinansyal nga ayuda. Hadton Abril 1, gindakop han mga pulis an 21 nga residente han Sitio San Roque, Barangay Pagasa, Quezon City, nga nakapila agud makakarawat han ayuda tikang ha lokal nga gubyrno. Talapas kuno ini ha *social distancing* (pagburublag agud malikyan an tapunay han sakit).

Kundi pagkadakop ha mga parupanalapas, gindadara hira ha mga prisuhan kun diin makuri ipatuman an *social distancing* ha grabe kasuso ngan kadamo han mga nadadakop.

Bisan an mga tangkod nga naghahatag han ayuda ha mga naapektuhan han *lockdown*, gin-aaresto. Sugad an nahitabo kan Ariel Casilao, hadto anay representate han Anakpawis Partylist, ngan mga upod niya nga boluntir, nga gin-ulang ha tsekpyont tungod kay waray kuno hira dara nga *quarantine pass*. Ginpanhimuwa ini nira Casilao ngan nagsering nga ikaduha na nira adto nga pagdistribwer han *relief goods*.

Pagpahuyo ha katawhan

Ginpandakop liwat han mga pulis an mga nagpapasamwak kuno han "buwa nga balita." Gintutudlok nira nga rason an probisyon ha Bayanihan Act kun diin gindidid-an an "paghimo, pangunguna o pagpasamwak han buwa nga impormasyon hiunong ha krisis nga Covid-19 ha

social media ngan iba nga plataporma," tungod kay diri kuno ini nakakabulig ngan nagtutumuyo nga magpasamwak han kahadlok ngan kagupungan ha mga tawo. Kundi tuyo man la han mga sugad nga pahayag nga ibuksas an kamahinay ngan kawaray-pulos han mga pitad han gubyrno kontra ha pandemya.

Ha General Santos City, gindakop hin waray mandamyento de aresto an usa nga 55 anyos nga magturutdo ngan an iya anak tungod kay nagpost hiya ha Facebook nga damo na an nagugutom ha ira lugar. Waray liwat mandamyento de aresto hin dakpon hi Bambi Beltran, usa nga artista-manunulat nga taga-Cebu, nga nagpost hiunong ha damo nga kaso han Covid-19 ha iya lugar. Ginbisita naman han tulo nga pulis an usa pa nga taga-Cebu nga nagreklamo nga waray na istak ha *supermarket* ngan waray na sulod nga kwarta an mga ATM.

Antes maipasa an Bayanihan Act, ginpatawag han National Bureau of Investigation an 17 katawo tungod ha pagpasamwak nira han "buwa nga balita." Kundi gin-gagamit yana han rehimen an Bayanihan Act agud pugngan an katungod han katawhan nga isukna an gubyrno. Pinaagi han Bayanihan Act, dugang nga gin-institusyonalisa ngan ginpadig-on han rehimen an hadto pa nga pamamasista han militar ngan kapulisan ha ngaran han pagkontra ha Covid-19.

Sering han PNP ha mga matalapas ha Bayanihan Act, diri na hira mapahimatngon; dayon na la hira nga mang-aaresto. Nanarhug naman an militar ngan pulis nga ig-iimponer nira an "baga-balaud militar" nga klase han *lockdown*. Lauman kun sugad an dugang pa nga pangaresto ngan panmuypoy ha mga tawhanon nga katungod epekto hini mapan-gipit nga balaud.

Sayop nga hunahunaon nga kinahanglan pumili giutan ha pagkontrol ha pagkanap han sakit ngan ha pagpanalipod ha mga katungod han katawhan. Bisan ha butnga han krisis, diri angay igpiliw kundi mas ginseseguro an katungod para ha sadang nga pagkaon, libre nga paggios, libre nga pamamahayag, ngan iba pa nga mga katungod. ■